

PHÁT HUY VAI TRÒ TIÊN PHONG, GƯƠNG MẪU CỦA ĐẢNG VIÊN THEO TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH

LÊ THỊ MINH HÀ^(*)

Ngày nhận bài: 14/01/2025 Ngày thẩm định: 20/01/2025 Ngày duyệt đăng: 20/5/2025

Tóm tắt: Trong suốt cuộc đời hoạt động cách mạng, Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn nhấn mạnh tính tiên phong, gương mẫu của đảng viên. Theo Người, đảng viên phải là tấm gương sáng về phẩm chất, đạo đức và hành động cách mạng. Vai trò tiên phong, gương mẫu của đảng viên tạo nên sức mạnh của tổ chức đảng, uy tín của Đảng và niềm tin của nhân dân vào sự lãnh đạo của Đảng. Trên cơ sở nghiên cứu tư tưởng Hồ Chí Minh về vai trò tiên phong, gương mẫu của người đảng viên, bài viết đề xuất một số giải pháp phát huy vai trò tiên phong, gương mẫu của đảng viên trong bối cảnh hiện nay.

Từ khóa: đảng viên; gương mẫu; Hồ Chí Minh; tiên phong

1. Đặt vấn đề
Đảng Cộng sản Việt Nam là đội tiên phong của giai cấp công nhân Việt Nam, đại biểu trung thành lợi ích của giai cấp công nhân, nhân dân lao động và của cả dân tộc, là lực lượng lãnh đạo Nhà nước và xã hội. Để giữ vững vị thế, vai trò lãnh đạo, Đảng luôn phát huy vai trò tiên phong, gương mẫu của đảng viên. Một trong những nội dung tư tưởng định hướng nhận thức và hành động của toàn Đảng là tư tưởng Hồ Chí Minh về tính tiên phong, gương mẫu. Thấm nhuần tư tưởng Hồ Chí Minh, toàn Đảng đẩy mạnh xây dựng, chỉnh đốn Đảng và hệ thống chính trị trong sạch, vững mạnh; kiên quyết, kiên trì đấu tranh phòng, chống

tham nhũng, lãng phí, tiêu cực, trong đó, phát huy vai trò tiên phong, gương mẫu của mỗi đảng viên, nhất là đảng viên là cán bộ lãnh đạo, quản lý đóng vai trò quan trọng.

2. Tư tưởng Hồ Chí Minh về vai trò tiên phong, gương mẫu của đảng viên

Trong nhiều bài nói, bài viết, Chủ tịch Hồ Chí Minh đều nhấn mạnh vai trò tiên phong, gương mẫu của đảng viên là yếu tố then chốt để xây dựng và củng cố niềm tin của nhân dân đối với Đảng, bảo đảm sự lãnh đạo của Đảng: “Mọi công việc Đảng đều do đảng viên làm. Mọi nghị quyết Đảng đều do đảng viên chấp hành. Mọi chính sách của Đảng đều do đảng viên mà thấu đến quần chúng. Mọi khẩu hiệu, mọi kế hoạch của Đảng đều do đảng viên cố gắng thực hiện”⁽¹⁾. Từ đó, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã đúc kết: “Đảng viên đi trước, làng nước theo sau”⁽²⁾ để khẳng định rõ vai trò tiên phong, gương mẫu của đảng viên, **thể hiện cụ thể ở một số khía cạnh cơ bản sau:**

^(*) TS, Học viện Chính trị khu vực I, Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh

Một là, tiên phong, gương mẫu về lý luận

Theo Chủ tịch Hồ Chí Minh, người đảng viên phải có trách nhiệm dẫn dắt, thấm nhuần và định hướng, đi đầu trong tuyên truyền và thực hiện chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước. Tính tiên phong về tư tưởng lý luận của đảng viên thể hiện ở tư duy nhạy bén, đổi mới và quyết tâm hành động để hoàn thành tốt nhiệm vụ được giao, chống lại tư tưởng bảo thủ, trì trệ. Hồ Chí Minh cảnh báo, đảng viên không được phép đứng ngoài hoặc tụt lại phía sau trước những yêu cầu mới của cách mạng. Vì vậy, Người luôn chú trọng củng cố nền tảng tư tưởng của Đảng; khuyến khích đội ngũ cán bộ, đảng viên ra sức học tập chủ nghĩa Mác - Lênin, nhất là trong những điều kiện, hoàn cảnh mà nhiều cán bộ, đảng viên có “trình độ lý luận và chính trị rất thấp”⁽³⁾. Hồ Chí Minh khẳng định, có lý luận soi đường sẽ giúp công tác “tránh được biết bao bế tắc, sai lầm và biết bao thất bại đau đớn”⁽⁴⁾. Do đó, Người thường xuyên căn dặn đội ngũ đảng viên phải tích cực vận dụng và phát triển lý luận Mác - Lênin một cách sáng tạo, luôn bổ sung, làm giàu lý luận bằng những kiến thức thực tiễn mới, tránh giáo điều, kinh viện.

Chủ tịch Hồ Chí Minh nhấn mạnh, để có một đảng chân chính, vững mạnh, cần xác định rõ mục đích tối thượng của Đảng là phụng sự Tổ quốc, phục vụ nhân dân, vì lợi ích của nhân dân. Đây chính là lý tưởng cao đẹp của Đảng và toàn thể cán bộ, đảng viên. Bên cạnh đó, Hồ Chí Minh chỉ rõ, đạo đức của đảng viên là phải làm cho lý luận của chủ nghĩa Mác - Lênin thấm sâu vào tư tưởng và hành động trong toàn Đảng: “Đảng muốn vững thì phải có chủ nghĩa làm cốt, trong Đảng ai cũng phải hiểu, ai cũng phải theo chủ nghĩa ấy. Đảng mà không có chủ nghĩa cũng như người không có trí khôn, tàu không có bàn chỉ nam”⁽⁵⁾ và đêm ngày đều “nghĩ đến sự nghiệp cách mạng và cứu độ nhân loại”⁽⁶⁾.

Hai là, tiên phong, gương mẫu về tu dưỡng đạo đức cách mạng

Chủ tịch Hồ Chí Minh chỉ rõ: “Đạo đức cách mạng của người đảng viên là bất kỳ khó khăn đến mức nào cũng kiên quyết làm đúng chính sách và nghị quyết của Đảng, làm gương mẫu cho quần chúng. Mọi đảng viên phải nâng cao tinh thần trách nhiệm trước nhân dân, trước Đảng; phải ngăn ngừa và kiên quyết chống lại chủ nghĩa cá nhân”⁽⁷⁾. Tính tiên phong, gương mẫu của đảng viên là sự “kiên quyết nhất, hăng hái nhất, trong sạch nhất, tận tâm tận lực phụng sự Tổ quốc và nhân dân”⁽⁸⁾. Người căn dặn, gương mẫu trong đạo đức của đảng viên chính là sự hy sinh, sự phấn đấu và cống hiến hết mình cho cách mạng, cho nhân dân, phải xuất phát từ đạo đức chứ không phải là sự “đánh bóng” bản thân. Tấm gương tốt để nhìn, để soi vào chứ không chỉ để nghe, để viết thành tích báo cáo lên cấp trên, mà phải để cho đồng chí, đồng nghiệp và nhân dân soi vào và làm theo.

Ba là, tiên phong, gương mẫu trong hành động

Chủ tịch Hồ Chí Minh cho rằng: “Một tấm gương sống còn có giá trị hơn một trăm bài diễn văn tuyên truyền”⁽⁹⁾; “Nói miệng, ai cũng nói được. Ta cần phải thực hành... Trước hết, mình phải làm gương, gắng làm gương trong anh em, và khi đi công tác, gắng làm gương cho dân. Làm gương về cả ba mặt: Tinh thần, vật chất và văn hóa. Không có gì là khó. Khó như cách mạng mà ta đã làm được và đã thành công. Muốn làm được, ta phải: Quyết tâm, tin tâm và đồng tâm. Ta nhớ ba chữ ấy, thực hành làm gương nêu ba chữ ấy lên, tất là các đồng chí phải thành công”⁽¹⁰⁾. Như vậy, Hồ Chí Minh đặc biệt coi trọng sự thống nhất giữa hành động và lời nói trong việc nêu gương của đảng viên. Người yêu cầu, cán bộ, đảng viên, nhất là cán bộ lãnh đạo, quản lý phải thực hiện nói đi đôi với làm “mình phải làm mực thước cho người

ta bắt chước”⁽¹¹⁾ để nhân dân thực sự tin tưởng vào sự lãnh đạo của Đảng. Người phê phán những cán bộ “chỉ biết nói là nói, nói giờ này qua giờ khác, ngày này qua ngày khác. Nhưng một việc gì thiết thực cũng không làm được...”⁽¹²⁾. Trong Bài nói chuyện tại Hội nghị tổng kết ba năm xây dựng chi bộ và đảng bộ cơ sở “Bốn tốt”, Người căn dặn: “Đảng viên gương mẫu trong mọi công việc, liên hệ chặt chẽ với quần chúng, nội bộ thật sự đoàn kết; chấp hành tốt đường lối, chính sách của Đảng, lãnh đạo tốt sản xuất và chiến đấu; một lòng một dạ phục vụ nhân dân, thiết thực chăm lo đời sống vật chất và tinh thần của nhân dân”⁽¹³⁾.

Bốn là, tiên phong, gương mẫu trong tự phê bình và phê bình

Chủ tịch Hồ Chí Minh rất coi trọng công tác tự phê bình và phê bình, coi “nghiêm chỉnh tự phê bình và phê bình là cách tốt nhất để củng cố và phát triển sự đoàn kết và thống nhất trong Đảng”⁽¹⁴⁾. Để xây dựng, chỉnh đốn Đảng, Người yêu cầu: “các cơ quan, các cán bộ, các đảng viên, mỗi người mỗi ngày phải thiết thực tự kiểm điểm và kiểm điểm đồng chí mình. Hễ thấy khuyết điểm phải kiên quyết tự sửa chữa, và giúp đồng chí mình sửa chữa”⁽¹⁵⁾; “Mỗi cán bộ, đảng viên, mỗi ngày phải tự kiểm điểm, tự phê bình, tự sửa chữa như mỗi ngày phải rửa mặt”⁽¹⁶⁾. Theo Hồ Chí Minh, ý thức tự giác, gương mẫu của đảng viên trong tự phê bình và phê bình là yếu tố quan trọng, góp phần tạo dựng niềm tin cho quần chúng nhân dân, củng cố khối đoàn kết thống nhất và sức mạnh của Đảng. Trong tác phẩm *Sửa đổi lối làm việc*, Người phê phán tình trạng mất dân chủ trong Đảng, dẫn đến tình trạng “các đảng viên và các cán bộ dù có ý kiến cũng không dám nói, dù muốn phê bình cũng sợ, không dám phê bình”..., khiến “sinh ra uất ức, chán nản. Rồi sinh ra thói “không nói trước mặt, chỉ nói sau lưng”, “trong Đảng im tiếng, ngoài

Đảng nhiều mồm”, “thậm thà thậm thụt” và những thói xấu khác”⁽¹⁷⁾.

3. Tiếp tục phát huy vai trò tiên phong, gương mẫu của đảng viên trong giai đoạn hiện nay theo tư tưởng Hồ Chí Minh

Tư tưởng Hồ Chí Minh về vai trò tiên phong, gương mẫu của đảng viên không chỉ là tiêu chí đạo đức, mà còn bảo đảm sự vững mạnh và trong sạch của tổ chức đảng, là nội dung cốt lõi để xây dựng văn hóa trong Đảng. Thời gian qua, việc học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh đã được triển khai sâu rộng trong toàn Đảng, góp phần nâng cao ý thức tu dưỡng, rèn luyện và tinh thần trách nhiệm của mỗi đảng viên. Đa số cán bộ, đảng viên, nhất là người đứng đầu cấp ủy, chính quyền các cấp đã phát huy tốt vai trò tiên phong, gương mẫu, đi đầu trong thực hiện nhiệm vụ chính trị, gần dân, vì dân, góp phần quan trọng vào công cuộc đổi mới và xây dựng Đảng trong sạch, vững mạnh. Tuy nhiên, vẫn còn một bộ phận cán bộ, đảng viên chưa thực sự thấm nhuần tư tưởng Hồ Chí Minh, chưa nêu cao tinh thần tự soi, tự sửa; còn biểu hiện hình thức trong học tập, thiếu gương mẫu trong hành động, thậm chí vi phạm kỷ luật Đảng, làm giảm sút lòng tin của nhân dân. Thực trạng này đặt ra yêu cầu phải tiếp tục đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng Hồ Chí Minh gắn với phát huy mạnh mẽ vai trò tiên phong, gương mẫu của đảng viên trong công tác và đời sống, **thể hiện cụ thể ở một số giải pháp** sau:

Thứ nhất, giữ vững tinh tiên phong về lý luận

Mỗi đảng viên phải phát huy tính tiên phong, gương mẫu về lý tưởng cách mạng, vững vàng về tư tưởng chính trị, có tinh thần đổi mới, sáng tạo, kiên quyết bảo vệ vững chắc nền tảng tư tưởng của Đảng. Tiếp tục đẩy mạnh thực hiện Cuộc vận động học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh, vận dụng, bổ sung,

phát triển sáng tạo chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh trong bối cảnh mới. Đổi mới mạnh mẽ chất lượng đào tạo, bồi dưỡng lý luận chính trị cho đội ngũ cán bộ, đảng viên, đặc biệt ở cấp cơ sở, nhằm trang bị những tri thức lý luận chính trị cần thiết, từ đó, vận dụng lý luận hiệu quả trong hoạt động thực tiễn; đồng thời thực hiện tốt vai trò tiên phong, gương mẫu trong tuyên truyền lý tưởng cách mạng của Đảng và bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng một cách khoa học và thuyết phục nhất. Bên cạnh đó, trên cơ sở vận dụng lý luận, mỗi đảng viên cần tích cực tham gia đóng góp ý tưởng, sáng kiến trong phát triển kinh tế, xã hội, kiên quyết chống lại những tư tưởng bảo thủ, trì trệ trong hoạt động thực tiễn thực hiện tốt vai trò tiên phong, dẫn dắt quần chúng nhân dân. Ngoài ra, cần thực hiện nghiêm nguyên tắc tập trung dân chủ, bảo đảm mọi chủ trương, chính sách của Đảng, Nhà nước đều được đảng viên thấm nhuần, thực hiện và tuyên truyền phổ biến rộng rãi trong quần chúng nhân dân.

Thứ hai, thường xuyên tu dưỡng, rèn luyện đạo đức cách mạng, nêu cao tinh thần trách nhiệm, xây dựng đạo đức công vụ và chống chủ nghĩa cá nhân

Đảng viên phải nêu gương trong việc thực hiện đường lối, chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước, sẵn sàng hy sinh lợi ích cá nhân, vì lợi ích chung của dân tộc. Các cơ quan, đơn vị từ Trung ương đến địa phương cần đẩy mạnh phong trào thi đua, thực hiện “Cần, Kiệm, Liêm, Chính, Chí công vô tư”, lấy chuẩn mực đạo đức Hồ Chí Minh làm kim chỉ nam cho việc rèn luyện và phấn đấu. Trong bối cảnh đất nước và thế giới thay đổi nhanh chóng và mạnh mẽ hiện nay, cần đặc biệt chú ý xây dựng văn hóa trong Đảng, chống chủ nghĩa cá nhân, phát hiện và xử lý nghiêm những biểu hiện tiêu cực, lợi ích nhóm, lạm dụng chức vụ, quyền hạn trong mọi hoạt động.

Thứ ba, tiên phong, gương mẫu trong hành động thực tiễn, bảo đảm nhận thức thống nhất với hành động

Đảng viên, đặc biệt là đảng viên giữ chức vụ lãnh đạo, quản lý phải gương mẫu thể hiện sự thống nhất giữa lời nói và hành động để tạo niềm tin cho quần chúng nhân dân. Kiên quyết đấu tranh loại bỏ tình trạng “nói mà không làm”, chỉ báo cáo thành tích mà không hành động thực tế. Trong quản lý, điều hành công việc, cần bảo đảm công khai, minh bạch, hướng đến mục tiêu cuối cùng là chăm lo đời sống vật chất và tinh thần của nhân dân, thực hiện dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh.

Thứ tư, phát huy vai trò gương mẫu của đảng viên trong tự phê bình và phê bình

Trong sinh hoạt đảng, trong công việc và đời sống, đảng viên cần nêu cao tinh thần thường xuyên “tự soi, tự sửa”. Tăng cường công tác kiểm tra, giám sát, thiết lập cơ chế kiểm tra, giám sát thường xuyên trong Đảng, phát hiện sớm và xử lý nghiêm các biểu hiện “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong đội ngũ đảng viên. Bên cạnh đó, cần chú trọng xây dựng văn hóa đối thoại, tạo môi trường dân chủ, minh bạch để khuyến khích đảng viên trao đổi ý kiến một cách dân chủ, tránh tình trạng “im lặng một cách đáng lo ngại” trong nội bộ Đảng, đồng thời, phê phán thái độ né nang, ngại va chạm, thực hiện tự phê bình và phê bình theo kiểu chiếu lệ,...

Thứ năm, xây dựng hình ảnh đảng viên tiên phong, gương mẫu tiêu biểu để nhân rộng điển hình, tạo sự lan tỏa trong quần chúng nhân dân, củng cố uy tín của Đảng

Mỗi đảng viên cần trở thành hình mẫu trong gia đình, nêu gương ở nơi làm việc, trong cộng đồng và đời sống xã hội để tạo sức lan tỏa và củng cố niềm tin của nhân dân vào Đảng. Các cơ quan, tổ chức cần tăng cường thực hiện những biện pháp biểu dương, khen thưởng kịp thời, thực

chất để khuyến khích sự cống hiến của các cá nhân, tập thể có thành tích xuất sắc trong công tác. Bên cạnh đó, các đảng viên cũng cần tích cực tham gia đóng góp vào các hoạt động và sự phát triển của cộng đồng dân cư nơi cư trú, xây dựng phong cách lãnh đạo gần dân, bảo đảm gắn bó mật thiết với nhân dân và có trách nhiệm giải trình trước nhân dân, lắng nghe ý kiến đóng góp của nhân dân, nhưng phải khẳng định rõ vai trò lãnh đạo của Đảng trong mọi hoàn cảnh, tránh rơi vào tình trạng “theo đuôi quần chúng”. Ngoài ra, cần làm tốt công tác nâng cao chất lượng đội ngũ đảng viên thông qua việc tuyển chọn và đào tạo nhân lực trẻ, bảo đảm người được kết nạp vào Đảng là những cá nhân ưu tú, có tư cách đạo đức và tinh thần trách nhiệm, tiên phong, gương mẫu, đồng thời, kiên quyết loại bỏ những phần tử thoái hóa, đưa ra khỏi Đảng những đảng viên vi phạm kỷ luật, làm ảnh hưởng đến uy tín của tổ chức.

4. Kết luận

Tư tưởng Hồ Chí Minh về vai trò tiên phong, gương mẫu của người đảng viên là kim chỉ nam quan trọng để xây dựng văn hóa trong Đảng. Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn nhấn mạnh, đảng viên không chỉ là thành viên của tổ chức đảng, mà còn là hình mẫu để quần chúng noi theo. Trong bối cảnh hiện nay, việc phát huy vai trò tiên phong, gương mẫu của người đảng viên theo tư tưởng Hồ Chí Minh không chỉ là yêu cầu cấp thiết để giữ vững niềm tin của nhân dân, mà còn là nền tảng để củng cố khối đoàn kết nội bộ, nâng cao sức chiến đấu và uy tín của Đảng, góp phần thiết thực vào xây dựng Đảng. Điều này đòi hỏi mỗi đảng viên phải không ngừng tự hoàn thiện, kiên quyết chống lại những biểu hiện suy thoái tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống và nâng cao ý thức trách nhiệm trước nhân dân. Như vậy, tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh là lời nhắc nhở sâu sắc về sự trong sạch, vững mạnh của Đảng

bất nguồn từ chính mỗi đảng viên. Do đó, mỗi đảng viên phải học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh một cách nghiêm túc và tự giác không chỉ có ý nghĩa quyết định đối với thành công của sự nghiệp cách mạng, mà còn tạo dựng nền tảng cho văn hóa trong Đảng phát triển bền vững trong kỷ nguyên mới - kỷ nguyên vươn mình của dân tộc □

⁽¹⁾ Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, t.8, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2011, tr.281

⁽²⁾ Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, Sđd, t.12, tr.438

⁽³⁾ và ⁽⁴⁾ Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, Sđd, t.3, tr.110 và 113

⁽⁵⁾ và ⁽⁶⁾ Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, Sđd, t.2, tr.289 và 513

⁽⁷⁾ Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, Sđd, t.11, tr.607

⁽⁸⁾ Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, Sđd, t.7, tr.50

⁽⁹⁾ Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, Sđd, t.1, tr.284

⁽¹⁰⁾ Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, Sđd, t.4, tr.171

⁽¹¹⁾ Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, Sđd, t.6, tr.16

⁽¹²⁾, ⁽¹⁵⁾, ⁽¹⁶⁾ và ⁽¹⁷⁾ Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, Sđd, t.5, tr.327, 273, 279 và 283

⁽¹³⁾ và ⁽¹⁴⁾ Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, Sđd, t.15, tr.98 và 622